

Sygn. akt I CSK 2764/22

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa I. C.
przeciwko G. F., I. F., M. F., W. P., Z. W., P. W., M. W., S. W. i A. W. o
uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na posiedzeniu niejawnym 16 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej
z 6 października 2020 r., sygn. akt II Ca 527/20,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) przyznaje ze środków Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej) na rzecz adwokata T. S. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym**

UZASADNIENIE

Powódka I. C. (poprzednio W.), domagała się uzgodnienia treści księgi wieczystej nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Żywcu z rzeczywistym stanem prawnym objętej nią nieruchomości przez wpisanie w dziale II jako współwłaścicieli działek nr [...] i [...] położonych w S.: I. C., W. P., M. F. w udziałach po 7748/24576 części na rzecz każdej z nich, S. W. w udziale 1115/24576 części oraz Z. W., P. W., M. W.

i M. W. w udziałach po 45/24576 części na rzecz każdego z nich w miejsce ujawnionych w tej księdze współwłaścicieli I. F. i G. F.. Wyrokiem z 11 lutego 2020 r. Sąd Rejonowy w Żywcu oddalił powództwo. Apelacja powódki od tego orzeczenia została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z 6 października 2020 r. Powódka wniosła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie art. 1037 § 1 k.c. oraz art. 58 § 1 k.c. polegające na wadliwym przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że zawarcie umowy o dział spadku z pominięciem wszystkich spadkobierców (ustalonych po zawarciu tej umowy) nie skutkuje bezwzględną nieważnością tej umowy jako sprzecznej z prawem.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nakłada na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego,

naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skarżąca nie spełniła przedstawionych wyżej wymagań. Oczywista zasadność skargi ma być, według niej, konsekwencją rażącego naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 1037 § 1 k.c. oraz art. 58 § 1 k.c. ze względu na pominięcie, że umowa o dział spadku z 14 września 1994 r. zawarta między W. P., powódką I. W. (aktualnie C.) i M. F. była nieważna, ponieważ nie została zawarta przez wszystkich żyjących w tym dniu spadkobierców tj. wskazanych wyżej sióstr oraz ich braci J. W. i H. W. Z wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych (art.398¹³ § 2 k.p.c.) wynika tymczasem, że umową z 14 września 1994 r. W. P., I. W. (powódka) i M. F. dokonały częściowego działu spadku po ich matce A. W., zaś w tym zakresie krąg spadkobierców wynikał z postanowienia Sądu Rejonowego w Żywcu z 6 kwietnia 1994 r. i obejmował córki spadkodawczyni A. W., będące stronami tej umowy. Nie ma zatem podstaw do twierdzenia przez skarżącą, że przedmiotowa umowa o dział spadku była nieważna, skoro została zawarta przez wszystkich spadkobierców A. W. wskazanych prawomocnym postanowieniem spadkowym. Wymienione we wniosku o przyjęcie skargi osoby należą do kręgu spadkobierców ustawowych po mężu A. W.- J. W., co wynika z treści postanowień Sądu Rejonowego w Żywcu z 6 kwietnia 1994 r. oraz 5 października 2017 r. i pozostaje bez wpływu na ważność umowy z 14 września 1994 r o dział spadku po A. W.. Formułując swoje roszczenie o uzgodnienie, oparte na art.10 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz.U. z2022 r., poz.1728, dalej: u.k.w.h.). powódka podniosła, że podstawą wpisu A. W. w dziale drugim objętej pozwem księgi wieczystej był akt własności ziemi z 5 lipca 1972 r. wydany na jej imię i nazwisko na podstawie art. 1 ustawy z 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 27, poz. 250 ze zm.).

W dniu wejścia w życie tej ustawy (4 listopada 1971 r.) A. W. pozostawała w związku małżeńskim z J. W., zmarłym następnie w dniu [...] 1972 r., a zatem nieruchomość ta weszła w skład ich majątku wspólnego. W świetle ustalonego orzecznictwa ujawnienie w takich okolicznościach tylko jednego małżonka jako właściciela nieruchomości stanowiło wymagającą usunięcia niezgodność treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 marca 2015 r., V CSK 293/14, OSNC 2016, nr 3, poz. 32. i powołane tam orzecznictwo). Jednakże z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że przyczyną oddalenia apelacji powódki i zaaprobowania oddalenia powództwa przez Sąd pierwszej instancji było przyjęcie przez Sądy orzekające, że M. F., która na podstawie umowy z 14 września 1994 r. o dział spadku po A. W. nabyła działki nr 705 i 706, jak i jej następców prawnych I. F. i G. F., chroni rękojmnia wiary ksiąg wieczystych (art. 5 u.k.w.h.). Nie zaistniały przesłanki do wyłączenia jej działania na podstawie art. 6 u.k.w.h., albowiem umowa o dział spadku nie miała charakteru rozrządzenia nieodpłatnego, jej strony podzieliły się bowiem nieruchomościami spadkowymi w naturze, a powódka nie wykazała, aby pozwana M. F. pozostawała w złej wierze w chwili zawierania tej umowy. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca nie przedstawiła zarzutów ani argumentacji pozwalających na zakwestionowanie powyższych ocen, stąd nie ma podstaw do przyjęcia, że skarga jest oczywiście uzasadniona w przedstawionym na wstępie rozumieniu.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach należnych pełnomocnikowi powódki z urzędu będącego adwokatem, znajduje oparcie w art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r.- Prawo o advokaturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 1184) oraz § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 i § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 18).

